

Sygn. akt: II AKa 70/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 kwietnia 2013 roku

Sąd Apelacyjny w Katowicach II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący	SSA Mirosław Ziąja
Sędziowie	SSA Małgorzata Niementowska SSA Aleksander Sikora (spr.)
Protokolant	Magdalena Baryła

przy udziale **Prokuratora Prok. Okręg. del. Andrzeja Kuklisa**

po rozpoznaniu w dniu 11 kwietnia 2013 roku sprawy

z wniosku opiekuna prawnego całkowicie ubezwłasnowolnionego **A. J. H.**

w przedmiocie odszkodowania i zadośćuczynienia z tytułu niesłusznego skazania

na skutek apelacji pełnomocnika wnioskodawcy

od wyroku Sądu Okręgowego w Bielsku – Białej

z dnia 10 grudnia 2012 roku, sygn. akt III Ko 12/11

1. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok;
2. kosztami sądowymi postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.

Sygn. akt II AKa 70/13

UZASADNIENIE

Pełnomocnik opiekuna całkowicie ubezwłasnowolnionego A. H. wniósł o:

- zasądzenie na rzecz A. H. odszkodowania w kwocie 12.000 złotych z tytułu szkody majątkowej poniesionej z uwagi na niesłuszne skazanie,
- zasądzenie na rzecz A. H. kwoty 1.000.000 złotych jako zadośćuczynienia za doznaną z tego tytułu krzywdę.

Wyrokiem z dnia 10 grudnia 2012 roku Sąd Okręgowy w Bielsku – Białej w sprawie o sygnaturze III Ko 12/11, zasądził od Skarbu Państwa na rzecz A. H. reprezentowanego przez opiekuna prawnego J. H. kwotę 36.000 złotych z ustawowymi odsetkami od daty prawomocności wyroku, tytułem zadośćuczynienia. W pozostałym zakresie Sąd oddalił żądanie wniosku oraz stwierdził, iż postępowanie jest wolne od kosztów.

Apelację od tego wyroku złożył pełnomocnik opiekuna prawnego A. H., zaskarżając orzeczenie w całości i zarzucając rozstrzygnięciu błąd w ustaleniach faktycznych, polegający na uznaniu, że brak jest podstaw do przyznania A. H. odszkodowania z tytułu niesłusznego skazania oraz na uznaniu, iż kwota 36.000 złotych tytułem zadośćuczynienia na rzecz A. H. jest zadośćuczynieniem „odpowiednim” zgodnie z art. 445 § 2 kc. W oparciu o ten zarzut pełnomocnik wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie na rzecz A. H. odszkodowania i zadośćuczynienia zgodnie z pierwotnym wnioskiem.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Kontrola odwoławcza zaskarżonego wyroku wykazała, iż zarzuty podniesione przez pełnomocnika w apelacji nie są uzasadnione.

Sąd I instancji przeprowadził wyczerpujące postępowanie dowodowe, wykorzystując wszystkie możliwości dotarcia do prawdy obiektywnej. Taki kompletny zespół dowodów poddał następnie wnikliwej ocenie, która w pełni mieści się w swobodzie zagwarantowanej mu przez dyspozycję art. 7 kpk. Owey ocenie dał następnie Sąd Okręgowy wyraz w starannie sporządzonym pisemnym uzasadnieniu wyroku. Prawdłowo przeprowadzone postępowanie dowodowe i zachowanie rygorów oceny dowodów, wynikających z art. 7 kpk pozwoliło Sądowi I instancji na dokonanie prawidłowych ustaleń faktycznych w sprawie. Wnioski wysnute przez Sąd orzekający z zebranych dowodów są logiczne i w pełni zgodne z zasadami wiedzy i doświadczenia życiowego.

Przechodząc do oceny poszczególnych zarzutów apelacji należy stwierdzić, że zarzut błędu w ustaleniach faktycznych, dotyczący stwierdzenia przez Sąd I instancji braku podstaw do zasądzenia na rzecz A. H. odszkodowania jest bezzasadny w stopniu oczywistym. Wywody apelacji w tej części są czysto polemiczne i nie znajdują żadnego oparcia w zebranych w sprawie materiale dowodowym. Ustalenia w tej części rozstrzygnięcia oparł Sąd I instancji na zeznaniach świadków D. i M. H., które konsekwentnie i zgodnie zaprzeczały, aby A. H. przez rozpoczęciem odbywania kary pozbawienia wolności uzyskiwał jakiegokolwiek stałe dochody. Co więcej, również zeznania świadków J. i W. H. potwierdzają, wbrew tezm apelacji, że ich syn nie zarabiał przed osadzeniem w zakładzie karnym takich kwot, które pozwalałyby mu na samodzielne utrzymanie się, a tym bardziej umożliwiałyby czynienie jakichkolwiek oszczędności. Sąd I instancji trafnie wyeksponował w uzasadnieniu zarówno wewnętrzne jak i wzajemne sprzeczności w zeznaniach J. i W. H., co do tej kwestii. Owe sprzeczności i konfrontacja z zeznaniami D. i M. H. zasadnie doprowadziły Sąd Okręgowy do decyzji o nieuwzględnieniu tych części zeznań rodziców A. H., które zawierają informacje o uzyskiwaniu przez ich syna dochodów z prowadzonej działalności na takim poziomie, który pozwalał na pokrycie w ten sposób całkowicie kosztów jego utrzymania. Taką ocenę Sąd Apelacyjny w pełni aprobuje, jest bowiem zgodna z zasadami doświadczenia życiowego i logiki. Przeciwnie zaś, proponowana przez skarżącego ocena tych dowodów i wyprowadzanych z nich wniosków byłaby nielogiczna i nie do pogodzenia z rzeczową argumentacją zaprezentowaną przez Sąd I instancji.

Reasumując należy stwierdzić, iż ustalenia Sądu I instancji, dotyczące nie uzyskiwania przez A. H. w czasie bezpośrednio poprzedzającym odbywanie kary pozbawienia wolności stałego wynagrodzenia, przy równoczesny braku stabilnego zatrudnienia, bądź efektywnej działalności gospodarczej, w pełni uprawniały do konkluzji, że nie zachodzi podstawa do zasądzenia na rzecz A. H. odszkodowania. W istocie bowiem w sferze materialnej nie nastąpiła w wyniku wykonania kary spowodowanej niesłusznym skazaniem szkoda po stronie całkowicie ubezwłasnowolnionego. Wnioskodawca w żadnej mierze nie wykazał, aby czynności podejmowane przez A. H. przed rozpoczęciem odbywania kary dawały mu taki dochód, który pozwalałby mu na ponoszenie kosztów własnego utrzymania, a tym bardziej na czynienie oszczędności. Tymczasem dopiero taki stan pozwalałby na stwierdzenie, iż żądanie zasądzenia odszkodowania jest uzasadnione.

Odnosząc się do zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych w zakresie uznania przez Sąd I instancji, iż kwota 36.000 złotych jest odpowiednim zadośćuczynieniem w rozumieniu art. 445 § 2 kc należy stwierdzić, że kwota ta wbrew twierdzeniom skarżącego nie może być uznana za rażąco niską, a tylko taka ocena pozwalałaby na zmianę zaskarżonego wyroku w sugerowanym przez pełnomocnika kierunku.

W pierwszej kolejności należy stwierdzić, iż zebrane w sprawie dowody pozwalają na kategorię ocenę, że choroba psychiczna A. H.istniała u niego już w okresie przez pozbawieniem go wolności. Czas jej powstania nie mógł być ustalony w dokładny sposób, jednakże niewątpliwie było to jeszcze przez momentem, kiedy zaczął on odbywać karę. Najprościej to ujmując, A. H.cierpiał na schizofrenię paranoidalną co najmniej od lipca 2002 roku. Wynika to z opinii biegłych lekarzy psychiatrów. Nie budzi również wątpliwości to, że odbywanie przez A. H.kary pozbawienia wolności w zakładzie karnym mogło wpłynąć niekorzystnie na rozwój choroby, a to na stan psychiczny A. H.. Ta konkluzja jest również ustaleniem Sądu Okręgowego, poczynionym na podstawie wniosków opinii biegłych lekarzy psychiatrów. Sąd I instancji akcentuje więc to, iż ów negatywny wpływ odbywania kary na stan psychiczny A. H.polegał na tym, że ludzie chorzy psychicznie, dziwaczni w zachowaniu i niedorzeczni w wypowiedziach są traktowani przez współosadzonych gorzej niż inni, co powoduje u takich osób wzmocnienie poczucia lęku, niepokoju, a czasami powstawanie nowych wątków urojeniowych. Prawidłowym, a opartym również na opinii biegłych psychiatrów ustaleniem Sądu Okręgowego było i to, że pobyt A. H.w zakładzie karnym nie miał wpływu na dalsze leczenie ubezwłasnowolnionego. Przypomnieć należy, iż jak wynika z relacji biegłych psychiatrów, choroba A. H.już na wczesnym etapie rozwoju, a na pewno przed rozpoczęciem odbywania kary, przyjęła formę lekoodporną. Jednocześnie postawa chorego od początku nacechowana była brakiem krytycyzmu wobec własnej choroby i oporem przed przyjmowaniem leków. Owe nastawienie polegało nawet na tym, iż A. H.wielokrotnie uniemożliwiał swoim zachowaniem przeprowadzenie pogłębionych badań diagnostycznych. W tej sytuacji rażąco bezprzedmiotowy jest argument skarżącego, iż Sąd I instancji winien był potraktować chorobę A. H.jako stuprocentowy uszczerbek na zdrowiu, spowodowany odbywaniem kary, a to w kontekście wysokości zasądzzonego zadośćuczynienia. Jedyne istnienie adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy powstaniem choroby, a odbywaniem kary pozbawienia wolności przez A. H.pozwalałoby na rozważanie takiego rozstrzygnięcia. Tymczasem, jak już wcześniej w niniejszym uzasadnieniu wskazano, odbywanie kary nie było przyczyną powstania choroby psychicznej. Nie sposób również przyznać racji pełnomocnikowi, iż na skutek osadzenia w zakładzie karnym stan zdrowia psychicznego A. H.uległ drastycznemu pogorszeniu. Jak wynika z relacji psychiatrów stan ten pogarszał się już przed momentem rozpoczęcia odbywania kary i wytkniętym przez biegłych zaniedbaniem było niepodjęcie już wówczas leczenia pozostającego jeszcze na wolności chorego. Nierelevantne dla ustaleń w niniejszej sprawie są argumenty apelacji porównujące rolę sądu karnego orzekającego o zadośćuczynieniu z tytułu niesłusznego skazania z rozstrzygnięciami zapadającymi w ramach przyznawania świadczeń przez ubezpieczycieli. Orzekanie sądu o zadośćuczynieniu objęte jest bowiem swobodą ograniczoną jedynie tym, aby z jednej strony zadośćuczynienie było odpowiednie, a więc kompensowało cierpienia psychiczne, z drugiej zaś strony aby lokowało się odpowiednio w ogólnym poziomie dochodów społeczeństwa, tak aby jego wysokość nie prowadziła do postrzegania tego świadczenia jako wygórowanego. Sąd I instancji wysokość zasądzonej kwoty szczegółowo uzasadnił, uwzględniając wszystkie te elementy, które i w ocenie Sądu Apelacyjnego wpływały na stopień dolegliwości odbywanej przez A. H.kary. W szczególności chodzi tu o wzmożony poziom cierpienia wywołany innym traktowaniem osoby chorej przez współosadzonych w zakładzie karnym. Uwzględniając czas niesłusznie odbywanej kary, stan psychiczny A. H., ale mając również na uwadze to, że choroba psychiczna rozwijała się już przed osadzeniem go w zakładzie karnym i przybierała formę odporną na leczenie, należało stwierdzić, że zasądzona tytułem zadośćuczynienia kwota w pełni odpowiada kryterium odpowiedniości przewidzianemu przez art. 445 § 2 kc.

Wynikiem przedstawionych ocen stało się utrzymanie w mocy zaskarżonego wyroku.

Nadto orzeczono o tym, iż wydatki postępowania odwoławczego ponosi w sprawie Skarb Państwa.